ב: הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות

מאי לאו אעובר. פי' ואיירי בבהמה מעוברת. לא אבהמה פי' אלא ודאי מעובר: לא לעולם מהכא לא תפשטו דהכא **במאי עסקינן כגון דיהיב ליה בהמה מעברתא לפטומה.** וליטול חלי הבכר בין בפטום בין בוולדות דמיגו דקנסינן וכו' אבל לא זכין ליה עובר לחודיה לא: **שאינה יכולה להתרפאות.** ועבשות מלאכה בשבת: **מיקר כשכורה.** ועובר דומיא דשכורה: **היינו אורחיה.** ולא שכור הוי: **בהמה לעוברה.** כגון שעדיין לא נתעברה ומכר לו כל הוולדות שעתידין להתעבר ובהמה עצמה לא מכר לו: **מהו.** לקונקו לפדותה מעוה מוכר בהמה לעובד כוכבים: **דאפי' לאחלופי.** להתיר מכירת עלמה: **דפסקה מיניה.** אלא שייר בה לעצמו כלום משמכירה: **וכ"ש שלמה.** כי הא' גוונא דלא פסקה מיניה שהרי שייר לעצמו גוף הבהמה ואי משום עוברין ליכא למיחש שהרי לא נתעברה עדיין ולא כלום מכר לו ולכשיבא ברשות עובד כוכבים הם בחיים: **דפסקה מיניה.** ומכירה חלוטה היא ואפי' לאחלופי ולהמיר מכירה חלוטה שלימה אבל הכא דלא פסקה מיניה שרי דלאו מכירה היא: **וכל שכן שלמה דאפילו לאחלופי.** במכירה חלוטה של שלימה אחרת: **משום דכי הוא.** בתמיה דלאלטרין לן למיכני' **עליה.** על הבהמה: **אלמא.** טעמא דרבנן משום עוברין מיפשטו מינה לרבנן אסור למכור לעובד כוכבים בהמה לעוברה ולר' יהודה מותר: לעולם טעמא דרבנן משום אחלופי ולאלטרין למיכני כיון דלא פסקה מיניה איכא למימר לא אתי לאחלופי במכירה גמורה והכי קאמרינן ליה רבנן לר' יהודה: **כמאן דוכנא לאחיטה דמי.** וליכא למיחש לאחלופי דמאן דמזי ידע דלא מזכין ליה אלא לאחיטה ולא אתי לזבויי בהמה אלא לאחיטה: **משכח לה.** לגורך וולדות ומאן דמזי לה בכית העובד כוכבים לסוף שנה או שתים סבר מוהר למכור בהמה לעובד כוכבים אלא לאחיטה: **פ"ם.** ממתני': **ולא קפיד אע"פ שאינו רשאי.** אלמא מותר למכור בהמה לעוברה דהא קבלה מכירה לעוברין היא שאין חולק העובד כוכבים אלא בוולדות דקס"ל דלא פליג עובד כוכבים בשבת בהמה: **על פיך.** בהגרמת פיך: **אבל במכירה.** אינו רשאי והוא הדין לכולהו: **ומאי שנא מכירה דנקט.** הא אינו רשאי ולא נקטיה בחדא מהנך: **דעיקר מכירה היא.** עיקר איסורא הויא מכירת בהמה: מאי

מאי לאו אעובר. פי' ואיירי בבהמה מעוברת. לא אבהמה פי' אלא ודאי מעובר: לא לעולם מהכא לא תפשטו דהכא **במאי עסקינן כגון דיהיב ליה בהמה מעברתא לפטומה.** דמיגו דקנסינן ליה אבהמה קנסינן ליה אעובר אמר רב אשי ת"ש [6] רבי יהודה מתיר בשבורה מפני שאינה יכולה להתרפאות הא יכולה להתרפאות אסר והא עובר נמי ביכול להתרפאות דמי שמע מינה ואיכא דמתני לה אמתני' והמוכר לו אע"פ שאינו רשאי לימא מתני' דלא כרבי יהודה דתנן רבי יהודה מתיר בשבורה אפילו תימא רבי יהודה שבורה לאו היינו אורחיה עובר היינו אורחיה: ת"ש רבי יהודה אומר המקבל בהמה מן העובד כוכבים וילדה מעלין אותו בשויו ונותן חצי דמיו לכהן והנותן לו בקבלה אע"פ שאינו רשאי קונסין אותו עד עשרה בדמיו ונותן כל דמיו לכהן מאי לאו אעובר לא אבהמה והא דמיו קתני תני דמיה והא נותן כל דמיו לכהן קתני ואי בהמה כהן מאי עבידתיה הכא במאי עסקינן כגון דיהיב בהמה מעברתא לפטומה דמיגו דקנסינן ליה אבהמה קנסינן ליה אעובר אמר רב אשי ת"ש ר' יהודה מתיר בשבורה מפני שאינה יכולה להתרפאות הא יכולה להתרפאות אסור והאי נמי ביכול להתרפאות דמי שמע מינה איבעיא להו מכר בהמה לעובריה מאי תיבעי לר' יהודה תיבעי לרבנן תיבעי לרבי יהודה עד כאן לא קא שרי ר' יהודה אלא בשבורה דלא אתיא לאיחלופי אבל שלמה דאתיא לאיחלופי אסר או דלמא ומה שבורה דפסקה מיניה וכל שכן שלמה דלא פסקה מיניה תיבעי לרבנן עד כאן לא קאסרי רבנן אלא בשבורה דפסקה מיניה אבל שלמה דלא פסקה מיניה שרו או דלמא ומה שבורה דלא אתיא לאיחלופי אסרי וכל שכן שלמה דאתיא לאיחלופי וטעמא דרבנן משום הבי הוא והתניא אמרו לו [7] לרבי יהודה והלא מרביעין עליה ויולדת אלמא משום עוברה הוא הכי קא"ל טעמא דידן משום דאתיא לאיחלופי בבהמה אלא את מ"ט שרית משום דאין יכולה להתרפאות כמאן דזבנה לשחיטה דמי והלא מרביעין עליה ויולדת וכיון דמרביעין עליה ויולדת משהא לה ואמר להו לכשתלד דלא מקבלת זכר תא שמע והנותן לו בקבלה ולא קתני אע"פ שאינו רשאי וליטעמיך המשתתף לו דלא קתני הכי נמי דרשאי והא [8] אמר אבוה דשמואל אסור [9] לאדם שיעשה שותפות עם העובד כוכבים שמא יתחייב לו שבועה ונשבע לו בשם עבודת כוכבים שלו והתורה אמרה [10] לא ישמע על פיך אלא תנא מכירה והוא הדין לשותפות ה"נ תנא מכירה והוא הדין לקבלנות ומאי שנא מכירה דנקט דעיקר מכירה היא תא שמע [11] רבי יהודה אומר המקבל בהמה מן העובד כוכבים וילדה מעלין אותו בשווין ונותן חצי דמיו לכהן והנותן בקבלה אע"פ שאינו רשאי קונסין אותו עד עשרה בדמיו ונותן כל דמיו לכהן [12] וחכמים אומרים [13] כל זמן שיד עובד כוכבים באמצע פטורה מן הבכורה

[6] מאי לאו אעובר לא אבהמה והא דמיו קתני תני דמיה והא נותן כל דמיו לכהן קתני ואי בהמה כהן מאי עבידתיה הכא במאי עסקינן כגון דיהיב ליה בהמה מעברתא לפטומה דמיגו דקנסינן ליה אבהמה קנסינן ליה אעובר אמר רב אשי ת"ש ר' יהודה מתיר בשבורה מפני שאינה יכולה להתרפאות הא יכולה להתרפאות אסור והאי נמי ביכול להתרפאות דמי שמע מינה איבעיא להו מכר בהמה לעוברה מאי תיבעי לר' יהודה תיבעי לרבנן תיבעי לרבי יהודה עד כאן לא קא שרי ר' יהודה אלא בשבורה דלא אתיא לאיחלופי אבל שלמה דאתיא לאיחלופי אסר או דלמא ומה שבורה דפסקה מיניה וכל שכן שלמה דלא פסקה מיניה תיבעי לרבנן עד כאן לא קאסרי רבנן אלא בשבורה דפסקה מיניה אבל שלמה דלא פסקה מיניה שרו או דלמא ומה שבורה דלא אתיא לאיחלופי אסרי וכל שכן שלמה דאתיא לאיחלופי וטעמא דרבנן משום הבי הוא והתניא אמרו לו לרבי יהודה והלא מרביעין עליה ויולדת אלמא משום עוברה הוא הכי קא"ל טעמא דידן משום דאתיא לאיחלופי בבהמה אלא את מ"ט שרית משום דאין יכולה להתרפאות כמאן דזבנה לשחיטה דמי והלא מרביעין עליה ויולדת וכיון דמרביעין עליה ויולדת משהא לה ואמר להו לכשתלד דלא מקבלת זכר תא שמע והנותן לו בקבלה ולא קתני אע"פ שאינו רשאי וליטעמיך המשתתף לו דלא קתני הכי נמי דרשאי והא אמר אבוה דשמואל אסור לאדם שיעשה שותפות עם העובד כוכבים שמא יתחייב לו שבועה ונשבע לו בשם עבודת כוכבים שלו והתורה אמרה לא ישמע על פיך אלא תנא מכירה והוא הדין לשותפות ה"נ תנא מכירה והוא הדין לקבלנות ומאי שנא מכירה דנקט דעיקר מכירה היא תא שמע רבי יהודה אומר המקבל בהמה מן העובד כוכבים וילדה מעלין אותו בשווין ונותן חצי דמיו לכהן והנותן בקבלה אע"פ שאינו רשאי קונסין אותו עד עשרה בדמיו ונותן כל דמיו לכהן וחכמים אומרים כל זמן שיד עובד כוכבים באמצע פטורה מן הבכורה

ואמאי קא שרית הא אינו נוחרה: ואמר להן ר' יהודה לכשתלד. כלומר כשתראו שום שבורה בעולם שיולדת תימרו לי מ"ש שרית בשבורה דדאי אינה יולדת: דלא מקבלה זכר. משום דשבורה היא ואינה יכולה לסובלו הלכך שרי ר' יהודה דלא חייש בעי לה מיבעיא: לימא מתני' דלא כר' יהודה דמרשרי ר' יהודה בשבורה ה"ה דשרי נמי אעובר: אפילו תימא ר' יהודה. ובשבורה (שרי אסר) דלאו היינו אורחיה כדאמר לעיל אבל בעובר אסר דהיינו אורחיה לפיהני כשכור עד שהוא במעי אמו אבל לבסוף חזי לפולאכה ואסור: מכר בהמה. שאינה מעוברת לעובד כוכבים לעוברה שיהיו העוברין של שניהם: תיבעי לתרוייהו דהכא לא מזכין לא בהמה עצמה ולא עובר דאכתי לא פיעברא: בשבורה דלא אתיא לאיחלופי בשלמה. [אבל (שלמה)]. היכא דזבין בהמה לעובריה דבהמה גופה שלמה היא ואתי לאיחלופי במכירה שלמה אחריתי שלא לעוברייה לאלטרין ואסר: או דלמא ומה שבורה דפסקה מיניה. דלאלטרין מזבנה לעובד כוכבים באמצע שיש לו שום חלק בה:

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פ"ה מהלכות שחפץ הלכה י' סמג עשין סב טש"ע י"ד סי' קמז סעיף ג טור ש"ע [פר' קפן] ושו"ע סי' קנו סעיף נא ומוסיף ש"ח סי' קט:

ה ב מיי' פ"ד מהלכות בכורות הלכה ג טוש"ע יי"ד סי' סב סעי' ג:

שיטה מקובצת

[6] מאי לאו אעובר קאמר דקנוסים אותו לפדיונו דלא יפה עשה שמכר לעובר כוכבים ונותן דמי העובר לכהן וקאי אנותן לעובר כוכבים בהמה מעוברת בקבלה שיחלוקו הולדות ולא קאי אבהמה כי אם אעוברה ובהמה כולה דישראל היא [6] ובהמה דמפקע' שאינה שובתת בשבת א"נ דס"ל המוכר בהמה לעוברה דמבעיא לקמן אי אסור אי מותר בין לר"י בין לרבנן ס"ל דאסור ומשום בהמה קאמר אינו רשאי ומיירי בנותן בהמה לעובד כוכבים בקבלה בין מעוברת בין אינה מעוברת. [6] וחכמים אומרים כ"ז שיד עובר כוכבים באמצע וכו'. וא"ת אמאי הביא כאן דברי חכמי' יותר מדלעיל ופי' התוס' דבעי להביא לאחר מיכאן. ולפי דבריהם הביאו לאחר שסיים כל בעיותיה. אבן נראה למהר"ם ז"ל דהקורא דקדק בדבר דרוקא לענין האבעיא הראשונה דאע"ג אלא לר"י משום הכי לא מייתי דברי חכמים אבל זאת הבעיא היא לרבנן כמו לר"י משום הכי מייתי דברי חכמים לאשמועינן דדוקא לתאי מלתא פליגי רבנן עליה דר"י דרבנן פטרי בבכורה ור"י מחייב אבל לגבי קינסין אותו וכו' לא פליג עליה. גליון:

[6] נראה דל"ל לא אבהמה ומיירי בנותן בהמה לפטומה דמפקע מקדושה שאינה שותפת בשבת יכו'.

רבינו גרשום

רבתיב חמדה בשה יכול לפדותו אפי' בדמים כדאמרינן באידך פירקא דלא באתה הורה להחמיר עליו אלא להקל עליו אבל שאר בכורות בהמה טהורה אין פודין אותן בדמים אלא נותן הבכור לכהן ואם רצה הכהן למוכרו לו ישראל ומ"ש נותן כל דמיו לכהן ולא סני בחצי דמיו משום דעיקר בהמה דישראל: מאי לאו. הא דקתני קונסין לאו אעובר קאי ומשום דאינו רשאי אלמא דר' יהודה סבר דאסור למכור עובר לעובד כוכבים הואיל דהיינו אורחיה: אבהמה קאי. דקונסין אותו אבל עובר רשאי למכור: והא עד עשר בדמיו קתני. דמשמע דמי עובר: תני דמיה. דמשמע של בהמה: ואי בהמה קא בעית למימר כל דמיה: כהן מאי עבידתיה בבהמה עצמה אמאי יהיב ליה כל דמיה. אלא לאו אעובר קא': לא לעולם סבירא ליה בעלמא דמוכרין עובר לעובד כוכבים דשבור הוא והכא מאי שנא דקתני קונסין דמשמע נמי אעובר כגון דיהב ליה לעובד כוכבים בהמה מעוברת למטומה דלכי מיפטמה לה ליזבוני וליחלקו דמיה דהשתא אבהמה נופה קנסי ליה ומיגו דקנסי ליה כו'. והיינו נותן כל דמיו לכהן אבל בעלמא שרי לזובוי לעובד כוכבים: והאי נמי ביכול להתרפאות דמי דלכשיגדיל חזי למלאכה ש"מ דעובר אסור למכור לעובד כוכבים לר' יהודה: איכא דמתני לה. הא דר' יהודה אמתניתין ולא בעי לה מיבעיא: לימא מתני' דלא כר' יהודה דמרשרי ר' יהודה בשבורה ה"ה דשרי נמי אעובר ובשבור דמי: אפילו תימא ר' יהודה. ובשבורה (שרי אסר) דלאו היינו אורחיה כדאמר לעיל אבל בעובר אסר דהיינו אורחיה לפיהני כשכור עד שהוא במעי אמו אבל לבסוף חזי למלאכה ואסור: מכר בהמה. שאינה מעוברת לעובד כוכבים לעוברה שיהיו העוברין של שניהם: תיבעי לתרוייהו דהכא לא מזכין לא בהמה עצמה ולא עובר דאכתי לא פיעברא: בשבורה דלא אתיא לאיחלופי בשלמה. [אבל (שלמה)]. היכא דזבין בהמה לעובריה דבהמה גופה שלמה היא ואתי לאיחלופי במכירה שלמה אחריתי שלא לעובריה לאלטרין ואסר: או דלמא ומה שבורה דפסקה מיניה. דלאלטרין מזבנה לעובד כוכבים באמצע שיש לו שום חלק בה:

מסורת הש"ס

[6] (ע"ז נח:), [7] (ע"ז נט:), [8] (סנהדרין סג:), [9] (סנהדרין סג:), [10] (מכות ל"ק, ו) ל"ל אחייכו לעובדיה, [11] (ועי' תיסו' חולין נח: ד"ה אלמא), [12] (ע"ז נט:), [13] (ע"ז נט: ד"ה אלמא), [14] (מכות ל"ק, ו) (ועי' תוספות ע"ז נח: ד"ה אלמא), [15] (סנהדרין סג: מכותי' על נסון), [16] (ועי' תיסו' חוס' מגילה כח, ד"ה תיתי וכו'), [17] (סנהדרין סג: ד"ה אמרו).

תורה אור השלם

[1] ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך:
שמות כג יג

מוסף רש"י

שאינה יכולה להתרפאות. ומסתמא לאחיטה וכבר יצא לה מפסחי לא יעבוד מוכרים לתיפוח חולדה מיניה לגיזי שלמה (ע"ז נט:), **והלא** מרבעינן עליה. ומקשו לה ומאן דמי לה כי עמיס ליף מיניה לגיזי שלמה (שם). **לא** ישמע על פיך. לא יאמר תן דעמיס על פיך. שלא תעשה שותפות עמו דאמר לך בע"ז שלו, נמצאת שלחה טרם אחיכר על יד: (שמות כג יג).

רבינו גרשום (המשך)

חלוטה אחר דשלמה אפי' הכי שרי: וכ"ש שלימה לעובריה דלא פסקה מיניה דלא מזבנה לגמרי דישרי או דלמא לרבנן ומה שבורה דלא אתי לאחלופי בשלימה אפי' הכי אסרי רבנן דלמא אתי לאחלופי מכירה חלוטה דהא וכ"ש שלמה לעובריה דאתי לאחלופי שלמה בשלמה ומיחש לאחלוטין דקא ס"ד מאן דאסר (שלימה) [במהה] לעובר דלמא אתי לאחלופי בבהמה אתריתי לאחלוטין וה"ה דאוסר נמי למוכרה לעובד כוכבים לגיזה ולחלבה דאיכא למימר נמי דלמא אתי לאחלופי הא מכירה דשלימה אגו שלימה אחריתי דאלוטין: טעם דרבנן משו"ה. ומי מגיה אמרת דהאי דקא אסרי רבנן בשלימה משום דאתיא לאיחלופי אלא משום עובר ש"מ לגיזה ולחלבה שרי בשבורה ולעולם טעמא דרבנן דחייש לאיחלופי והם הכי אסרי לגיזה ולחלבה והכי קאמרי ליה וכו' מ"ט קא שרית בשבורה כמאן דזבנה ניחליה לשחיטה דמי דמיד נוחרה וליכא דידע דזבנה לעובד כוכבים ולא אתי לאחלופי מכירה חלוטה למכירה חלוטה דהא מיד נוחרה וליתה בעין ודאי ליכא למימר הכי דמיד נוחרה. (אבל אם) [דהלא] מיפתי לה כדי להרביעה שתלה ויין דמשכי לה אתי לאחלופי אגו מכירה חלוטה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com